

*BUDIMPEŠTANSKI SIMPOZIJ O POSTJUGOSLAVENSKIM
ZEMLJAMA*

U Budimpešti je od 9. do 11. lipnja 1992. godine održan međunarodni simpozij pod radnim naslovom »Beyond Yugoslavia« (Poslije Jugoslavije). Skup je financirala američka institucija International Research and Exchanges Board, koja je i do sada sponzorirala istraživačke projekte na prostorima »Istočne Europe«, a Mađarska akademija znanosti i umjetnosti ponudila je prostorije za njegovo održavanje. Koordinatorica simpozija bila je Sabrina Petra Ramet sa Jackson School of International Studies (University of Washington). Skup je imao biti održan u Dubrovniku, a kako rat u Hrvatskoj nije jenjavao, izbor je pao na Budimpeštu.

Nije primjereno odmah na početku isticati negativnosti događaja, ali je u ovom slučaju potrebno upozoriti na problem za koji organizator nije bio odgovoran. Događaji su, naime, na prostoru bivše Jugoslavije bili mnogo brži od organizatora skupova koji bi imali o njima raspravljati i, možda, usmjerivati ih. Prvotni cilj konferencije bio je olakšanje komunikacije među zavađenim stranama i nudenje određenih rješenja. Kako se u vrijeme održavanja simpozija Jugoslavija već bila raspala, diskutanti su morali prilagodivati svoje rasprave novim prilikama. Stoga su diskusije poslije predavanja bile i korisnije i zanimljivije od samih predavanja.

U opuštenu atmosferu bivše rezidencije za mlade partijske kadrove, znanstvenici iz raznih područja vezanih za bivšu Jugoslaviju u trodnevnim su raspravama dotaknuli mnoge aspekte života na tim prostorima. Bilo je organizirano šest »okruglih stolova«: Znakovi raspada; Republike; Ekonomija; Vanjska politika; Kultura i društveni slojevi; Religija i kultura. Nažalost, neki se diskutanti nisu pojavili, iako nisu unaprijed najavili svoju odsutnost.

Na temu znakova raspada prof. dr. Ivo Banac (Yale University) govorio je o historiografskim debatama. Napose se osvrnuo na srpske povjesnike, koji su iskrivljivanjem historijskih činjenica, napose iz novije povijesti naroda na balkanskim prostorima, pridonijeli raspaljivanju mržnje i ratnom huškanju. Prof. Dennison I. Rusinow (University of Pittsburgh) govorio je o raspadu koji se mogao izbjeći. Rusinow je dobar poznavatelj prilika u bivšoj Jugoslaviji i veliki zagovaratelj jugoslavenskog jedinstva. Razumljivo je stoga što mu je teško bilo prihvatiti činjenicu da se ta država raspala. Jasmina Kuzmanović (tjednik *Danas*, Zagreb) govorila je o ulozi medija u vremenu prije rata na ovim prostorima. Osvrnula se napose na jednostranu i huškačku ulogu beogradskog tiska, radija i televizije, ali je upozorila i na određene jednostranosti hrvatskoga informativnog prostora.

Ostali se sudionici na panelu o republikama nisu pojavili, i jedino je prof. Paul S. Shoup (University of Virginia) govorio o političkim prilikama u Bosni i Hercegovini. Kako je rat u toj državi bio u punom zamahu, u diskusiji nije nedostajalo nepomirljivih mišljenja. Shoup se često javlja člancima u američkom dnevnom tisku, te su njegova prosrpska stajališta i otprije bila poznata. Ona su bila očigledna i u diskusiji o Bosni i Hercegovini, ali se morao suočiti i sa suprotnim viđenjima.

Srpski predstavnici držali su se manje »vrućih« područja. Na panelu o ekonomiji, Ljubiša S. Adamović govorio je o privatizaciji, a Oskar Kovač o ekonomskim vanjskim odnosima, dok je Branko Pribičević na panelu o vanjskoj politici (sva trojica s univerziteta u Beogradu) govorio o odnosima bivše Jugoslavije sa supersilama. Na istom je panelu i Zachary T. Irwin (Penn State University, Erie) govorio o odnosima Jugoslavije s europskim državama.

Na »okruglom stolu« o kulturi i društvenim slojevima Rada Iveković (Sveučilište u Zagrebu) govorila je o feminističkom pogledu na novu demokraciju u Hrvatskoj, a Andrew Horton (Loyola University, New Orleans) o postjugoslavenskom filmu, televiziji i videu.

Na panelu o religiji i kulturi Jure Krišto (Institut za suvremenu povijest, Zagreb) izlagao je o ulozi Katoličke crkve u kriznom vremenu neposredno prije agresije na Hrvatsku i u demokratskim promjenama. Sabrina P. Ramet (University of Washington, Seattle) raspravljala je o ulozi Srpske crkve u formiranju srpskog nacionalizma.

Izlaganja sudionika na simpoziju, dopunjena ostalim priložima, bit će objavljena u knjizi (Westview Press) koja bi se imala pojaviti već potkraj ove godine.

Jure Krišto

PETER DRUCKER, Nova zbilja, Novi Liber, Zagreb 1992.

Velike povijesne prekretnice iz temelja mijenjaju globalno političko i ekonomsko viđenje svijeta. Prekretnica našeg doba nastupila je na početku 70-ih kada je napuštena ideja države blagostanja i kada je nestalo vjerovanje u spasenje putem društva koje je gotovo 200 godina bilo najdinamičnija sila u politici Zapada. Integracija na osnovi ekonomskih interesa također se pokazala manje sposobnom da osigura političko jedinstvo, a jednako je prošlo i vrijeme velikih ideologija i karizmatičkih vođa. Tako bi se ukratko mogao definirati problem i naznačiti polazište knjige Petera Druckera »Nova zbilja«, s tim da je autor razvio i jasno izložio model političke modernizacije putem managerske elite.

P. Drucker, rođeni Bečanin, smatra se ocem suvremene teorije managementa, a danas živi u Kaliforniji gdje predaje u Centru za postdiplomske studije u Claremontu. »Nova zbilja« njegova je 24. knjiga, a izdavač Novi Liber objavljuje je u Erasmus biblioteci posvećenoj razvoju liberalne, demokratske i poduzetničke kulture u nas.

Druckera ne zanima samo praktična strana navedenih problema, pa je izradio i originalnu skicu teorijskog pristupa. Njega nadasve zanima i povijesna razina društvenih kretanja jer, kako sam kaže, upravo najteži problemi s kojima se suočavamo jesu oni koje su stvorili uspjesi iz prošlosti: uspjeh socijalne i